

ΟΜΙΛΙΑ

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣ

ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ, ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΤΗ ΠΕΜΠΤΗ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ.

ΑΝΑΒΙΒΑΖΕΙ τὸν νοῦν ἡμῶν ἢ σήμερον ἀναγνωσθεῖσα ἐπιστολὴ τοῦ θεόφρονος Παύλου εἰς τὴν περὶ τοῦ μεγάλου μυστηρίου τῆς θείας εὐχαριστίας θεοπαράδοτον ὑπόθεσιν. Διδάσκει αὐτὸς ἀποδεικτικῶς τὴν δύναμιν τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, λέγων, ὅτι αὐτὸ καθαρίζει τὴν ψυχὴν ἡμῶν ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ ποιεῖ

ἡμᾶς ἀληθινούς λάτραι τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. « Εἰ γὰρ, λέγει, τὸ αἷμα ταύρων καὶ ^{εβρ. 9. 13.} _{14.} » τράγων, καὶ σποδὸς δαμάλεως, ραντίζου-
» σα τοὺς κεκοινωμένους, ἀγιάζει πρὸς τὴν
» τῆς σαρκὸς καθαρότητα· πόσω μᾶλλον
» τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ
» πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν
» ἄμωμον τῷ θεῷ, καθαρῶς τὴν συνείδησιν

» ἡμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, εἰς τὸ λατρεύειν
 » θεῷ ζῶντι ». Σύμφωναν δὲ τὸ κήρυγμα
 τοῦ Παύλου τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ Ἰωάννου.
 1. Ιωάν. 1. 7. διότι καὶ αὐτὸς διδάσκει, λέγων. « Τὸ
 » αἷμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ,
 » καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας ».
 Τίμῃ δὲ τρόπῳ καθαρίζει; ἀξίως μετα-
 λαμβανόμενον. Διὰ τοῦτο δὲ, ὅταν ὁ σωτὴρ
 ἡμῶν παρέδωκε τὴν τελετὴν τῆς τούτου
 1. Κορ. 22. 19. μεταλήψεως, παρήγγειλε, λέγων. « Τοῦτο
 » ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν ». ποῖαν
 δὲ ἀνάμνησιν ποιῶμεν, τοῦτο ἐκτελοῦντες;
 τὴν ἀνάμνησιν τοῦ ζωηφόρου θανάτου
 1. Κορ. 11. 26. τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. « Ὅσακις γὰρ ἂν,
 » ἐδίδαξεν ὁ Παῦλος, ἐσθίητε τὸν ἄρτον
 » τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε,
 » τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε,
 » ἕως ἂν ἔλθῃ ». Ἀναγκαῖος οὖν εἰς πάντα
 ἄνθρωπον εὐσεβῆ ὁ περὶ τοῦ μυστηρίου
 τούτου λόγος. Ἀλλὰ ποῖος λόγος δύνα-
 ται παρασηῆσαι ἀξιοπρεπῶς τὸ τούτου
 ὕψος, τὴν χάριν, τὴν δύναμιν, τὰς ἐνερ-
 γείας; ἱλιγγιᾶ ἀληθῶς οὐ μόνον πᾶσα
 ἀνθρώπου διάνοια, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ τῶν
 ἐπουρανίων δυνάμεων αὐλὸς νοῦς· οὐδὲν
 ἕτερον δύναμαι ἐγὼ εἰπεῖν, εἰμὴ ὅτι τοῦτο
 τὸ μέγα καὶ ὑπερφυέστατον μυστήριον,
 ὅσον ἐστὶν ἀκατάληπτον εἰς τὴν δύναμιν
 τοῦ νοῦς, τόσο ἀναγκαῖον ἐστὶ διὰ τὴν
 σωτηρίαν τῆς ψυχῆς.

Ποῖος ἀνθρώπου νοῦς δύναται κατανοῆ-
 σαι, πῶς μετὰ τὴν εὐλογίαν ὁ μὲν ἄρτος
 γίνεται σῶμα Χριστοῦ, ὁ δὲ οἶνος, αἷμα
 αὐτοῦ, καὶ ὁμοῦ μένει καὶ ἡ ἑκτασις καὶ τὸ

σχῆμα, καὶ ἡ ὁσμὴ, καὶ ἡ γεῦσις, καὶ ἡ
 ἀφή τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου; Εἰς ποῖον
 νοῦν χωρεῖ τὸ, πῶς τὸ ἐν σῶμα τοῦ Ἰησοῦ
 Χριστοῦ καθ' ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν
 εὐρίσκεται εἰς τὰ δεξιὰ τῆς μεγαλωσύνης
 ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ εἰς τὰ μυριάριθμα
 τῶν ὀρθοδόξων θυσιαστήρια ἐπὶ τῆς γῆς;
 ἢ πῶς καὶ ὅλος ὁ εὐλογηθεὶς ἄρτος ἐστὶ τὸ
 σῶμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ πᾶσα μερίς,
 καὶ μικροτάτη, τοῦ αὐτοῦ ἄρτου ἐπίσης
 ἐστὶν ὅλον τοῦ Χριστοῦ τὸ σῶμα; ἢ πῶς
 μασσᾶται διὰ τῶν ὀδόντων, καὶ καταβαί-
 νει διὰ τοῦ φάρυγγος εἰς τὸν στόμαχον ἢ
 τεθεωμένη σὰρξ τοῦ ζωοδότου; Ποῖα νοῦς
 δύναμις καταλαμβάνει, πῶς διὰ τῆς με-
 ταλήψεως τούτου τοῦ μυστηρίου ἐνοῦται ὁ
 Χριστὸς μετὰ τοῦ μεταλαμβάνοντος, καὶ
 μένει μετ' αὐτοῦ, καθὼς αὐτὸς ἐδίδαξεν,
 εἰπὼν. « Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ Ιωάν. 6. 56.
 » πίνων μου τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει, καὶ ἐγὼ
 » ἐν αὐτῷ ». Τόσον ἀκατανόητόν ἐστι
 τοῦτο τὸ μυστήριον, ὥστε πολλοὶ, καὶ
 ἐπίστευσαν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ
 καταλιπόντες τὰ πάντα, ἐγένοντο μαθη-
 ται αὐτοῦ, καὶ ἠκολούθουν αὐτῷ, ὅταν
 ὁμοῦ ἤκουσαν τὴν περὶ τοῦ μυστηρίου
 τούτου διδασκαλίαν, πρῶτον μὲν εἶπαν.
 « Σκληρὸς ἐστὶν οὗτος ὁ λόγος, τίς δύναται Αὐτ. 61.
 » αὐτοῦ ἀκούειν »; ἔπειτα « Ἀπῆλθον εἰς 66.
 » τὰ ὀπίσω, καὶ οὐκ ἔτι μετ' αὐτοῦ περιε-
 » πάτου », τουτέστιν, ἀπιστήσαντες,
 κατέλιπον τὸν διδάσκαλον αὐτῶν, καὶ
 ἐπέστρεψαν εἰς τὴν προτέραν αὐτῶν κα-
 τάστασιν. Εἰς τὰ περὶ τοῦ μυστηρίου

τούτου οὐδὲ ἡ ἀπόδειξις χωρεῖ, οὐδὲ ἡ ἔρευνα εὐρίσκει τόπον πίστεως μόνης ἐστὶ χρεία, καὶ πίστεως θερμῆς, ἵνα νικᾷ καὶ τοῦ νοῦς τὴν ἔνστασιν, καὶ αὐτὰς τὰς προσβολὰς τῶν αἰσθήσεων.

Ἄλλὰ διὰ τί, λέγεις, ἠθέλησεν ὁ θεός, ἵνα μὴ καταλαμβάνω ἐκεῖνα τὰ πράγματα, ἐξ ὧν κρέμαται ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς μου; τούτο οὕτως ὤρισεν ὁ θεός, ἵνα διὰ τῆς ἀκαταληψίας σώζης τὴν ψυχὴν σου. Πῶς τοῦτο; Ἄκουσον· ὅταν, καὶ μὴ καταλαμβάνης, ὁμῶς πιστεύης εἰς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, τότε ἡ πίστις σου ἐστὶ πολλὰ εὐπρόσδεκτος εἰς αὐτόν· ὅταν δὲ οὐ μόνον οὐ καταλαμβάνης, ἀλλὰ καὶ αἱ αἰσθήσεις σου πείθωσί σε τὸ ἐναντίον, καὶ ὁμῶς πιστεύης εἰς τοῦ θεοῦ τὸν λόγον, τότε ἡ πίστις σου ἔχει μισθαποδοσίαν μεγάλην. Ἄλλὰ διὰ τί τοῦτο; διότι πιστεύεις εἰς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ περισσότερον, ἢ εἰς τὴν κρίσιν τοῦ νοῦς σου, καὶ εἰς τὴν προσβολὴν τῶν αἰσθήσεων σου. Ὁ λόγος τοῦ θεοῦ διδάσκει, ὅτι ὁ εὐλογηθεὶς ἄρτος καὶ ὁ οἶνός ἐστι τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ. « Λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἷμά μου » αἱ αἰσθήσεις παριστῶσιν εἰς τὸν νοῦν σου προσβολὴν ἄρτου καὶ οἴνου, ὁ δὲ νοῦς ἀκολουθῶν τὴν τῶν αἰσθήσεων παραστάσιν, συλλογίζεται, καὶ κρίνει, ὅτι ὁ εὐλογηθεὶς ἄρτος καὶ ὁ οἶνος, ἄρτος ἐστὶ καὶ οἶνος· ὁμῶς σὺ πιστεύεις εἰς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ὅπερ ἐστὶ, προτιμαῖς τὸν θεὸν καὶ αὐτοῦ τοῦ νοῦς σου, καὶ αὐτῶν τῶν αἰσθή-

Ματθ. 26.
26.27. 28.

σεῶν σου· τοῦτο δὲ ἐστὶ ὑπερτάτη τιμὴ, καὶ ὑπερεξηρημένη εὐλάβεια, καὶ ὑπερτελεία εἰς τὸν θεὸν ὑπακοή. Ἐὰν ἐκαταλάβανες, οὐκ ἐπίστευες, ἀλλ' εἶχες τὴν ἐκ τοῦ νοῦς σου πληροφορίαν· ἐὰν αἱ αἰσθήσεις σὲ ἔπειθον, οὐκ ἐπίστευες, ἀλλ' εἶχες τὴν τῆς ὁράσεως, ἢ τῆς ἀκοῆς, ἢ τῆς ὁσφρήσεως, ἢ τῆς γεύσεως, ἢ τῆς ἀφῆς, ἢ καὶ πασῶν ὁμοῦ τῶν αἰσθήσεων τὴν πληροφορίαν. » Ἡ πίστις δὲ, λέγει ὁ θεὸς ἀπόστολος, ^{Ἑβρ. 11.1.} » ἐστὶν ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων » ἔλεγχος οὐ βλεπομένων » ὅσον δὲ ἀκατανόητά εἰσι τὰ πιστευόμενα, ἐναντία τῆς κρίσεως τοῦ νοῦς, καὶ τῶν σωματικῶν αἰσθήσεων, τόσοι ἡ πίστις ἐστὶν ἰσχυροτέρα καὶ θερμότερα, καὶ ἐπομένως ἀξία ὑπερτέρων μισθῶν καὶ στεφάνων.

Διὰ τί ἡ πίστις τοῦ Ἀβραάμ ἐλογίσθη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ δικαιοσύνη, ἤγουν κατόρθωμα καὶ πλήρωμα πασῶν τῶν ἀρετῶν, διότι, καὶ ἐκατοκταέτης ἦν, καὶ νενεκρωμένον ἦν τὸ σῶμα αὐτοῦ, καὶ ἐγίνωσκεν, ὅτι καὶ τῆς Σάρρας ἡ μήτρα διὰ τὸ γῆρας καὶ τὴν σείρωσιν ἦν παντελῶς ἀνεπιτήδειος πρὸς σύλληψιν, ὁμῶς οὐδόλως ἐδίστασεν, ὅτι δύναται γενέσθαι πατὴρ· ἐπάλαιε μὲν καὶ ὁ νοῦς αὐτοῦ καὶ ἡ αἴσθησις μετὰ τῆς πίστεως, πλὴν, ἐπειδὴ ἡ πίστις ἦν ἰσχυροτέρα, ἐνίκα τοῦ νοῦς τοὺς λογισμούς, καὶ ἐθριάμβευε κατὰ τῶν προσβολῶν τῶν αἰσθήσεων· ὅθεν οὐδὲ τοῦ νοῦς αὐτοῦ τὴν κρίσιν ἤκουσεν ὁ Ἀβραάμ, οὐδὲ ὑπὸ τῆς παρασάσεως τῶν αἰσθήσεων αὐτοῦ ἐπέισθη, ἀλλὰ στερεῶς καὶ ἀδιστακτως ἐπίστευσεν,

Ῥωμ. 4.
19-22.

ὅτι δυνατός ἐστιν ὁ θεὸς πληρῶσαι τὴν ἑαυτοῦ ὑπόσχεσιν· « Καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ » πίστει, οὐ κατενόησε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα » ἤδη νεκρωμένον, ἑκατονταέτης που » ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας » Σάρρας· εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ » οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστία, ἀλλ' ἐνεδυναμώθη » τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ θεῷ· καὶ πλη- » ροφορηθεὶς, ὅτι, ὁ ἐπήγγελται, δυνατός » ἐστι καὶ ποιῆσαι· διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ » εἰς δικαιοσύνην ».

Ἦρὸς τούτοις διὰ τί προσκλαίεσαι, ὡς μὴ δυνάμενος κατανοῆσαι, ὅσα ἡ πίστις διδάσκει περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς θείας εὐχαριστίας; κατανοεῖς ἄρα γε, ὅσα βλέπεις, καὶ ἀκούεις, καὶ ψηλαφᾷς; πολλὰ ὀλίγα, καὶ αὐτὰ ἀτελῶς· καταλαμβάνεις ἄρα γε, πῶς ὁ ἄρτος, καὶ ὁ οἶνος, καὶ τὰ βρώματα καὶ πόματα, δι' ὧν τρέφουσαι, μεταβάλλονται τῇ δυνάμει τοῦ στομάχου εἰς χυλόν, καὶ αἷμα, καὶ ζωτικὸν πνεῦμα, καὶ σπέρμα, καὶ χολήν, καὶ σίελον, καὶ ἰχῶρα, καὶ φλέβας, καὶ ἀρτηρίας, καὶ νεῦρα, καὶ κρέας, καὶ ὀστέα, καὶ εἰς τὰ λοιπὰ, ὅσα τρέφουσι, καὶ αὐξάνουσι, καὶ διατηροῦσι πάντα τὰ μέρη καὶ μέλη τοῦ σώματός σου; Κατανοεῖς ἄρα γε, τί ἐστὶν ἡ μνήμη, καὶ πῶς μνημονεύει ὁ ἄνθρωπος τόσας ὑποθέσεις καὶ ἱστορίας, καὶ τόσας λέξεις διαφόρων γλωσσῶν, καὶ τόσους τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν κανόνας; ἢ πῶς συνίσταται ὁ λόγος εἰς τὸν νοῦν σου, καὶ καταβαίνει εἰς τὸ σῶμα σου, καὶ ἐναρθροῦται, καὶ προφέρεται, καὶ ἤχει, καὶ ἀκούεται; ἢ πῶς, ἅμα ἠθέλησας

κινῆσαι τὴν γλῶσσαν, ἢ τὴν χεῖρα, ἢ τὸν πόδα, ἢ ἄλλο τι μέλος, καὶ εὐθὺς ἐκινήθη, καθὼς ἠθέλησας; Καταλαμβάνεις τὴν φύσιν, τὴν γέννησιν, τὴν αὐξήσιν, τὴν διατήρησιν, τὴν φθορὰν ἐνὸς μύρμηκος, ἐνὸς χόρτου, ἐνὸς ἄνθους; οὐδόλωσ· ἐὰν οὖν οὐ κατανοῆς ταῦτα τὰ φυσικὰ, καὶ ὁρατὰ, καὶ ψηλαφώμενα, πῶς δύνασαι κατανοῆσαι τὰ ὑπὲρ τοὺς νόμους τῆς φύσεως, τὰ ἀνώτερα τῶν αἰσθήσεων, τὰ διὰ τῆς ἀοράτου καὶ παντοκρατορικῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως ἐνεργούμενα καὶ τελειούμενα;

Ἄλλὰ διὰ τί, λέγεις, ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου τόσον μικρὸν καὶ στενόν, ὥστε τὰ μὲν κατὰ φύσιν πολλὰ ἀτελῶς, τὰ δὲ ὑπὲρ φύσιν παντελῶς οὐ κατανοεῖ; ὦ! τοῦτο τὸ ζήτημα ὑπερβαίνει τῶν ζητημάτων τὰ ὄρια, καὶ ἐστὶν αὐθάδεια ἀσύνετος καὶ ἄλογος· ζητεῖς μαθεῖν τὸν σκοπὸν τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ « Τίς ἔγνω Ῥωμ. 11.
36. » τὸν νοῦν Κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ » ἐγένετο »; τοῦτό ἐστι ταῦτόν, ὡς περ ἂν εἰ ἠρώτας, διὰ τί ἐποίησεν ὁ θεὸς τοὺς λίθους ἀναισθήτους, καὶ τὰ κτήνη ἄλογα, καὶ τὰ πετεινὰ πτερωτὰ, καὶ τὰ ἔρπετὰ ἄποδα; καὶ διὰ τί ἄλλα μὲν ἄνθη ἐποίησεν ὁ θεὸς εὐώδη, ἄλλα δὲ δυσώδη, καὶ ἄλλους μὲν καρποὺς γλυκεῖς, ἄλλους δὲ πικρούς; διότι οὕτως ἠθέλησε· « Σὺ τίς εἶ, ὁ ἀντα- Ῥωμ. 9.
20. 21. » ποκρινόμενος τῷ θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα » τῷ πλάσαντι, τί με ἐποίησας οὕτως; ἢ » οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ, » ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὁ μὲν » εἰς τιμὴν σκεῦος, ὁ δὲ εἰς ἀτιμίαν »;

Παντοῖα ποιήματα ἐδημιούργησεν ὁ θεός, ἐνέθηκε δὲ εἰς τὸ καθὲν χαρακτηριστικὰ ἰδιώματα, καὶ ἰδιαιτάτους ὄρους· χαρακτηρ τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶν ἡ λογικὴ δύναμις, ἣτις ἔχει μέτρα κατανοήσεως, περιωρισμένα καὶ ἀνυπέρβατα. Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος κατενόει ἐντελῶς πάντα τὰ θεῖα καὶ ἀνθρώπινα πράγματα, ἡ λογικὴ αὐτοῦ δύναμις ἦν ἀπεριόριστος, διὸ οὐκ ἦν ἄνθρωπος, ἀλλ' ἄλλο τι κτίσμα, διαφέρον τοῦ ἀνθρώπου· καθὼς καὶ ὁ λίθος οὐκ ἦν λίθος, ἐὰν εἶχεν αἰσθησιν, καὶ τὸ ἔρπετόν οὐκ ἦν ἔρπετόν, ἐὰν εἶχε πόδας· ἐὰν ὁ ἄνθρωπος κατενόει πάντα τὰ περὶ τοῦ θεοῦ, οὐκ ἦν ἄνθρωπος, ἀλλὰ θεός.

Ἐπειδὴ οὖν, ὦ ἄνθρωπε, τοιοῦτος ἐπλάσθης ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ σου θεοῦ, μὴ ἐξετάζης τὰ ὑπὲρ τὴν δυνάμιν σου, ἀλλὰ πίστευε εἰς τὸν θεόν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου· οὐδεμίαν χρεῖαν ἔχεις τῆς γνώσεως τῶν μυστηριωδῶν καὶ κεκρυμμένων· « Χαλεπώ-
» τερά σου μὴ ζήτηι, καὶ ἰσχυρότερα σου
» μὴ ἐξετάζε· ἃ προσετάγη σοι, ταῦτα
» διανοοῦ· οὐ γάρ ἐστὶ σοι χρεῖα τῶν κρυ-
» πτῶν ». Ἐὰν ἐξετάζης τὰ θεῖα, ἵνα καταλάβῃς τὸ, πῶς γίνονται, οὐ μόνον οὐδὲν ὠφελῆσαι, ἀλλὰ καὶ βλάπτεις καθ' ὑπερβολὴν τὴν ψυχὴν σου, ἐκπίπτων ἐκ
ἐξ. 19. 21. τῆς πίστεως· « Καταβάς, εἶπεν ὁ θεός εἰς τὸν
» Μωϋσῆν, διαμάρτυραι τῷ λαῷ, μήποτε
» ἐγγίσωσι πρὸς τὸν θεόν κατανοῆσαι, καὶ
» πέσωσιν ἐξ αὐτῶν πλῆθος ». Ἐὰν πισεύῃς ἀνεξετάστως εἰς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ γίνεσαι ἐνώπιον αὐτοῦ ἀπλοῦς, ὡς τὸ

κτῆνος, τὸ μηδὲν ἐρευνῶν, μένεις διαπαν-
τός ἠνωμένος μετ' αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ κρατῶν
τὴν δεξιάν σου χεῖρα, ὀδηγῆί σε ἐν τῇ ὁδῷ
τῶν ἁγίων αὐτοῦ ἐντολῶν, καὶ ὑποδέχεται
ἐν τῇ θεῖα αὐτοῦ δόξῃ· « Καὶ γὰρ ἐξουδενώ-
» μένος, ἔλεγεν ὁ ἅγιος προφήτης Δαβὶδ, ψαλ. 72.
22. 23. 24.
» καὶ οὐκ ἔγνω· κτηνώδης ἐγενόμην παρὰ
» σοί, καὶ γὰρ διαπαντός μετὰ σοῦ· ἐκράτη-
» σας τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς μου· ἐν τῇ
» βουλῇ σου ὠδήγησάς με, καὶ μετὰ δόξης
» προσελάβου με ».

Ἐξετάζετε, ἀδελφοί μου, πᾶσαν ἡμέραν, καὶ ἐρευνᾶτε, ὅσον θέλετε, οὐχὶ τὸ, πῶς ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος μεταβάλλονται διὰ τῆς εὐλογίας εἰς τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ τὸ, πόσον ἀναγκαῖα ἐστὶ διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς ἡμῶν ἡ μετάληψις ταύτου τοῦ ἁγιωτάτου μυστηρίου· ἐρευνᾶτε ἐπιμελῶς, οὐχὶ πῶς γίνονται εἰς τὸ μυστήριον τῆς θείας εὐχαριστίας τὰ μυστηριώδη, καὶ ὑπὲρ κατάληψιν ἔργα, ἀλλὰ τὸ, πόσον ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἵνα ἡμῶν ἀναξίως, ἀλλ' ἀξιοπρεπῶς αὐτὸ μεταλάβωμεν· ἀναγινώσκετε συχνάκις τὰς θείας γραφάς, καὶ περιεργάζεσθε, πόσα διέταξεν ὁ θεός περὶ τούτου τοῦ ὑπερφυοῦς μυστηρίου· ἡ τοιαύτη ἔρευνα πολὺ κέρδος, καὶ μεγάλην προξενεῖ τὴν ψυχικὴν ὠφέλειαν.

Ἄνοιγέτω τὴν παλαιὰν καὶ νέαν Διαθήκην, καὶ βλέπω εἰς τὴν παλαιὰν ἐν τῇ περὶ τοῦ πάσχα νομοθεσίᾳ πρόβατον ἐξ. 12. 5.
6. τέλειον, ἄρσεν, ἐνιαύσιον, ἐσφαγμένον· τοῦτό ἐστιν ὁ τύπος τοῦ τεθυμένου σώματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅστις κατὰ τὴν προ-

Ἡσ. 53. 7. φητέϊαν τοῦ Ἡσαίου· « Ὡς πρόβατον ἐπὶ
 » σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ
 » κείροντος ἄφωνος » ἐν τῇ παλαιᾷ ἀνα-
 Ἐξ. 12. γινώσκω πρόσταγμα· « Λαβέτωσαν ἕκαστος
 36.—7. » πρόσβατον κατ' οἴκους πατριῶν, ἕκαστος
 » πρόσβατον κατ' οἰκίαν· καὶ σφάζουσιν
 » αὐτό· καὶ φάγονται τὰ κρέα· καὶ λήψον-
 » ται ἀπὸ τοῦ αἵματος, καὶ θήσουσιν ἐπὶ
 » τῶν δύο σταθμῶν, καὶ ἐπὶ τὴν φλιάν, ἐν
 » τοῖς οἴκοις, ἐν οἷς ἐὰν φάγωσιν αὐτὰ ἐν
 » αὐτοῖς »· πρόσταγμα ἀναγινώσκω καὶ ἐν
 τῷ εὐαγγελίῳ· « Λάβετε, φάγετε· τοῦτο
 » ἐστὶ τὸ σῶμά μου· πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες·
 » τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ αἷμά μου »· διάταξιν
 ἑτοιμασίας βλέπω ἐν τῇ παλαιᾷ διαθήκῃ
 Ἐξ. 12. « Οὕτω δὲ φάγεσθε αὐτό· αἱ ὀσφύες ὑμῶν
 11. » περιεζωσμέναι »· τοῦτο σύμβολόν ἐστι τῆς
 ἀνδρείας καὶ σωφροσύνης· « καὶ τὰ ὑποδήμα-
 » τα ἐν τοῖς ποσίν ὑμῶν »· αἰνιγμά ἐστι τοῦτο,
 σημαῖνον τὸ πρόθυμον τῆς γνώμης πρὸς τὸ
 περιπατεῖν τὴν ὁδὸν τῶν θείων ἐντολῶν, καὶ
 Λουκ. 10. « Πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ
 19. » πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ ». « Καὶ αἱ
 » βακτηρίαι ὑμῶν ἐν ταῖς χερσίν ὑμῶν »·
 τύπος τοῦτο τῆς εἰς τὴν πίστιν καὶ ἀρετὴν
 στερεότητος· « Καὶ ἔδεσθε αὐτὸ μετὰ σπου-
 » δῆς· πάσχα ἐστὶ Κυρίῳ »· τὴν προθυμίαν
 δηλοῖ τοῦτο, καὶ τὴν χρεωστούμενην ζέσειν
 καὶ εὐλάβειαν ὑπὲρ τῆς μεταλήψεως τῆς
 ἱ. Κορ. 5. θείας εὐχαριστίας· « Καὶ γὰρ τὸ πάσχα
 7. » ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη Χριστός »· διά-
 ταξιν ἑτοιμασίας βλέπω καὶ εἰς τὰς ἐπισο-
 λὰς τοῦ Παύλου μετὰ φοβηρισμῶν μεγάλων·
 ἱ. Κορ. 11. « Δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν, καὶ
 28. 29.

» οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω, καὶ ἐκ τοῦ
 » ποτηρίου πινέτω· ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων
 » ἀναξίως, κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει, καὶ πίνει,
 » μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου »·
 ἀκούω ἐν τῇ παλαιᾷ καὶ τὴν φοβερὰν ἀπό-
 φασιν κατ' ἐκείνου, ὅστις μὴ ἔχων νόμιμον
 ἐμπόδιον, οὐκ ἐποίησε τὸ πάσχα, ἤγουν οὐκ
 ἔτρωγεν ἀπὸ τοῦ ἐσφαγμένου προβάτου·
 « Καὶ ἄνθρωπος, ὃς ἐὰν καθαρὸς ᾖ, καὶ ἁρῶ. 9.
 13.
 » ἐν ὁδῷ μακρὰν οὐκ ἐστὶ, καὶ ὑστερήσῃ
 » ποιῆσαι τὸ πάσχα, ἐξολοθρευθήσεται ἡ
 » ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῆς »· τοῦτο
 αὐτὸ ἀκούω καὶ ἐν τῇ νέα διαθήκῃ « Ἀμήν, ἰωάν. 6.53.
 » ἀμήν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν
 » σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πίητε
 » αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυ-
 » τοῖς ». Συμφωνία θαυμασιωτάτη τῶν δύο
 διαθηκῶν, δηλωτικὴ τῆς ἀπ' αἰῶνος βου-
 λῆς, καὶ τῆς διατακτικῆς τοῦ θεοῦ προ-
 νοίας περὶ τούτου τοῦ ὑπερφουσεστάτου
 μυστηρίου.
 Ἄλλὰ διὰ τί καὶ διὰ τοῦ μωσαϊκοῦ νό-
 μου καὶ διὰ τοῦ εὐαγγελικοῦ τόσην κατα-
 δίκην, ἤγουν ὄλεθρον ψυχῆς καὶ στέρησιν
 αἰωνίου ζωῆς, ὤρισεν ὁ θεὸς κατὰ τοῦ μὴ
 μεταλαμβάνοντος τούτου τοῦ θείου μυστη-
 ρίου; Διότι καθ' ὑπερβολὴν ἀγαπῶν ὁ θεὸς
 τὸν ἄνθρωπον, θέλει, ἵνα συνηνωμένοι μένη
 μετ' αὐτοῦ διαπαντός· τοῦτο δὲ γίνεται διὰ
 τῆς μεταλήψεως τοῦ σώματος καὶ αἵματος
 τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ αὐτοῦ· « Ὁ τρώγων ἁγ. 56.
 » μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα,
 » ἐν ἐμοὶ μένει, καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ »· ὅστις
 οὖν χωρὶς νομίμου αἰτίας φεύγει ταύτην

τὴν μετάληψιν, ἐκεῖνος φανερόν ἐστιν, ὅτι ἀποστρέφεται τὴν μετὰ τοῦ θεοῦ ἔνωσιν. Τίς δὲ οὐκ οἶδε, πόσον φοβερά καὶ φρικτὴ ἐστὶν ἡ τοιαύτη ἁμαρτία; ἀνάλογος οὖν ἐστὶν ἡ παιδευσὶς τῷ βάρει τοῦ ἁμαρτήματος· οὐ μόνον δὲ ἀναλογεῖ τῇ ἁμαρτίᾳ ἢ τιμωρίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖ εἰς τὸν μακρυνόμενον ἀπὸ τῆς τοῦ μυστηρίου μεταλήψεως· διότι ὁ θεὸς ἐστὶν ἡ σωτηρία τῶν ψυχῶν ἡμῶν, ὁ θεὸς ἐστὶν ἡ ζωὴ ἢ αἰώνιος· ὅστις οὖν ἀπέχει ἀπὸ τῆς μεταλήψεως τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, αὐτὸς ἑαυτῷ προξενεῖ τὴν τιμωρίαν, ἣν κατ' αὐτοῦ ὤρισεν ὁ θεός·

« Ὅτι ἰδοὺ οἱ μακρύνοντες ἑαυτοὺς ἀπὸ σοῦ, ἀπολοῦνται ».

Ψαλ. 72.
27.

Ταῦτά εἰσιν, ἀδελφοί μου χριστιανοί, τὰ ἄξια ἐρεύνης καὶ ἐξετάσεως· διότι ἡ τούτων ἔρευνα διδάσκουσα τὰ ἀγνοούμενα μὲν, ἀναγκαῖα δὲ πρὸς τὴν σωτηρίαν, ὀδηγεῖ πρὸς τὴν τοῦ χρέους ἡμῶν ἐκπλήρωσιν. Βλέπε δὲ, πόσα ἐδίδαξεν ἡ προτεθεῖσα ἔρευνα· πρῶτον μὲν ἐφανέρωσεν, ὅτι, ἐπειδὴ τὸ μυστήριον τῆς θείας εὐχαριστίας ἐστὶν ἀναγκαῖον διὰ τὴν σωτηρίαν, ἐκηρύχθη πρῶτον διὰ τύπων καὶ συμβόλων, ἔπειτα πράγματι καὶ ἀληθείᾳ ἐτελεσιουργήθη εἰς τὸ ἐν τῇ Σιών ἐστρωμένον ἀνώγειον· δεύτερον, ὅτι, ἐὰν μὴ μεταλάβωμεν, οὐκ ἔχομεν σωτηρίας ἐλπίδα· τρίτον, ὅτι ὅστις τολμήσας, κοινωνήσῃ τοῦ μυστηρίου χωρὶς τῆς πρεπούσης ἐτοιμασίας, ἐκεῖνος ὑπόδικος γίνεται τῆς αἰωνίου κολάσεως· τέταρτον, ὅτι ὁ ἀξίως μεταλαμβάνων τοῦ θεοῦ σώ-

ματος καὶ αἵματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκεῖνος ἐνοῦται καὶ μένει μετ' αὐτοῦ, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ κληρονόμος τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ μακαριότητος· « Ὁ τρώγων μου τὴν ^{ἰωάν. ε. 54. 56.} σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει, καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ ».

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, φιλάνθρωπότατε καὶ πανοικτίρμων, γνωρίζω ἐγὼ ὁ τάλας τὸν ἄμετρον πλοῦτον τῆς χρηστότητός σου· θέλεις, ἵνα μεταλάβω τὸ πανάχραντον σῶμα καὶ αἷμά σου, ὅπως ἂν ἔχω ἐν τῇ ψυχῇ μου τῆς αἰωνίου ζωῆς τὸν ἀρραβῶνα· πιστεύω ὁμῶς καὶ ὁμολογῶ, ὅτι σὺ εἶ ὁ θεός, ὁ δημιουργὸς πάσης τῆς κτίσεως, ὁ παντοκράτωρ, ὁ παντεξούσιος· σὺ εἶ, ὃν πάντα φρίττει καὶ τρέμει ἀπὸ προσώπου τῆς δυνάμεώς σου· καὶ αὐτὰ δὲ τὰ καθαρῶτατα καὶ ἅγια Σεραφίμ οὐ τολμῶσιν ἐνατενίσαι καὶ ἰδεῖν τὸ θεῖόν σου πρόσωπον, ἀλλὰ φόβῳ καὶ τρόμῳ ἐνώπιόν σου παριστάμενα, καλύπτουσι τὰ ἑαυτῶν πρόσωπα, μὴ φέροντα τῆς θείας σου φωταυγίας τὴν λαμπρότητα· σὺ εἶ ὁ θεός, ὁ μισῶν τὴν ἀνομίαν, καὶ ἀποστρεφόμενος τὴν ἁμαρτίαν· πῶς οὖν τολμήσω ὁ βεβορβορωμένος ὑποδεχθῆναι σε τὸν βασιλεῖα τῆς δόξης; φοβοῦμαι, μὴ καταφλεχθῶ ὡσεὶ κηρός, καὶ κατακαυθῶ ὡσεὶ χόρτος ὑπὸ τοῦ ἀστέκτου πυρός τῆς θεότητός σου. Θέλεις, ὦ ἅγιε τῶν ἁγίων, ἵνα μείνης μετ' ἐμοῦ· ἀλλὰ ποῦ; ποῦ εὐρίσκεις ἐν ἐμοὶ τόπον, ἵνα κλίνῃς τὴν ἁγίαν σου κεφαλὴν; εἰς τὸ στόμα μου; ἀλλ' αὐ-

Αἰ. 53.

1. Κορ. 11.
27. 20.

τὸ γέμει κατακρίσεως, ψεύδους, αἰσχρο-
λογίας, ἀργολογίας· εἰς τὸν νοῦν μου; ἀλλ'
αὐτός ἐστιν ἐργαστήριον πάντων τῶν πο-
νηρῶν λογισμῶν· εἰς τὴν καρδίαν μου; ἀλλ'
αὕτη ἐστὶ τὸ κατασκήνωμα πάσης πονη-
ρᾶς ἐπιθυμίας· εἰς τὴν ψυχὴν μου; ἀλλ'
αὕτη ἐστὶ τὸ καταγώγιον πάσης ῥυπαρότη-
τος καὶ ἀκαθαρσίας. « Ἐὰν μὴ φάγητε τὴν
» σὰρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πίνητε
» αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυ-
» τοῖς »· τοῦτ' ἐστὶν ἡ ἀπόκρισίς σου, πο-
λυεύσπλαγγνε λυτρωτά μου; Ἐγὼ λοιπόν,
καὶ ἀνάξιος, ἀθαδιάζω καὶ μεταλαμβάνω·
» τὸ ποτήριον τοῦ Κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος
» ἐστὶ τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυ-
» ρίου· διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς
» καὶ ἄρρωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί »· ταῦ-
τα ἀποκρίνεσαι ζωοδότα διὰ τῆς φωνῆς
τοῦ ἀποστόλου σου; ἤγουν ὅτι, ἐὰν μετα-

λάβω ἀναξίως, ἀσθενῶ, καὶ ἄρρωστῶ, καὶ
ἀποθνήσκω; οὐαὶ μοι τῷ παναθλίῳ. Ἐὰν
μὴ μεταλάβω, θάνατος· ἐὰν μεταλάβω
ἀναξίως, θάνατος· τί οὖν ποιήσω, πανοι-
κτίρμων; « Δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυ- Αὐτ. 28.
» τόν ». Ἀκούστε, τί διορίζει ὁ παντελεή-
μων; δοκιμὴν· ἡ δοκιμὴ ἐστὶν ὁ τρόπος,
δι' οὗ μεταλαμβάνομεν ἀξίως καὶ σωζόμεθα·
ἡ δὲ δοκιμὴ ἐστὶ τελεία τῆς ἀμαρτίας ἀ-
ποχῆ, μετάνοια, ἐξομολόγησις, κατάνυξις,
δάκρυα, νηστεία, προσευχὴ, ἐλεημοσύνη,
πάσης ἀρετῆς κατόρθωμα· μετ' αὐτὴν τὴν
δοκιμὴν πρόσελθε, λέγει ὁ θεὸς διὰ στόμα-
τος τοῦ ἀποστόλου, καὶ μετάλαβε. « Δοκι- Αὐτ. 25.
» μαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτὸν, καὶ οὕτως
» ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω, καὶ ἐκ τοῦ ποτη-
» ρίου πινέτω ». Ὅστις τοιοῦτοτρόπως με-
ταλάβῃ, ἐκείνος μένει ἐν τῷ Χριστῷ, καὶ ὁ
Χριστὸς μένει ἐν αὐτῷ, καὶ ἔχει ζωὴν αἰ-
ώνιον. Ἀμήν.

